

AAT-001-0012147

Seat No. _____

B. A. (CBCS) (Sem. II) Examination

April / May – 2016

Sanskrit : Paper-IV(A)

(Elective-1) (Hitopadesh - Mitralabh)

(हितोपदेशे मित्रलाभ) (New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 0012147

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના/Instruction :

દરેક પ્રશ્નના જવાબો મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ લખવાના રહેશે.

Write answer of **all** questions in main answer sheet.

૧ નીચે આપેલ પ્રશ્નના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો : ૨૦

1 Select the right option of the following : 20

(૧) હિતોપદેશનો સાહિત્યપ્રકાર જણાવો ?

(1) The literary form of Hitopadesha ?

(A) પ્રાણીકથા

(B) ગદ્યકથા

(C) પદ્યકથા

(D) ચમ્પૂકથા

(૨) સાહિત્યસ્વરૂપની દૃષ્ટિએ હિતોપદેશનું સ્વરૂપ કેવા પ્રકારનું છે ?

(2) According to literary form which type of form of Hitopadesha is ?

(A) મુક્તક

(B) ગદ્યપદ્યમિશ્રિત

(C) ગદ્ય

(D) પદ્ય

- (૩) પંડિત નારાયણ ભટ્ટ રાજા _____ ના આશ્રિત હતા.
- (3) Pandit Narayana Bhatt was dependent of _____.
 (A) અમરશક્તિ
 (B) સોમદેવ
 (C) ધવલચંદ્ર
 (D) સુદર્શન
- (૪) હિતોપદેશનો બીજો વિભાગ _____ છે.
- (4) Second section of Hitopadesh is _____.
 (A) વિગ્રહ
 (B) સંધિ
 (C) મિત્રલાભ
 (D) સુહૃદભેદ
- (૫) હિતોપદેશના પ્રથમ વિભાગ 'મિત્રલાભ'માં કુલ કેટલી અવાન્તર કથાઓ છે ?
- (5) How many subsidiary stories are there in the first section Mitralabh of Hitopadesha ?
 (A) છ
 (B) બાર
 (C) દસ
 (D) આઠ
- (૬) પંડિત વિષ્ણુશર્માએ કેટલા માસમાં રાજકુમારોને નીતિનિપુણ બનાવવાની જવાબદારી લીધી ?
- (6) In how many months Pandit Vishnusharma took the responsibility to make princes powerful in political knowledge ?
 (A) ચાર
 (B) છ
 (C) આઠ
 (D) દસ

- (૭) _____ કબૂતરોનો રાજા હતો.
- (7) _____ was the king of doves.
- (A) હિરણ્યક
- (B) ચિત્રગ્રીવ
- (C) લઘુપતનક
- (D) દીર્ઘરાવ
- (૮) હિરણ્યક કોણ છે ?
- (8) Who is Hiranyak ?
- (A) કબૂતર
- (B) ઉંદર
- (C) કાગડો
- (D) કાચબો
- (૯) શિયાળને કારણે જાળમાં ફસાયેલા હરણને કોણે બચાવ્યો ?
- (9) Who survived deer entrapped in net owing to a jackal ?
- (A) ઉંદરે
- (B) કબૂતરે
- (C) કાચબાએ
- (D) કાગડાએ
- (૧૦) દીર્ઘકર્ણ બિલાડાના મતે કોણ સર્વત્ર પૂજાય છે ?
- (10) According to cat Dirghakarna who is being worshiped every where ?
- (A) બ્રાહ્મણ
- (B) રાજા
- (C) અતિથિ
- (D) સજ્જન
- (૧૧) કૌશામ્બી નગરીમાં _____ નામનો ધનવાન વાણિયો રહેતો હતો.
- (11) In the town Kaushambi there was a wealthy merchant _____ lived.
- (A) વીરસેન
- (B) તુંગબલ
- (C) ચંદનદાસ
- (D) ચૂડાકર્ણ

(૧૨) ભાગીરથીના કિનારે કયાં નામનું નગર છે ?

(12) Which town is situated on the bank of the river Bhagirathi ?

- (A) અવન્તી
- (B) પાટલીપુત્ર
- (C) ઉજ્જૈન
- (D) અયોધ્યા

(૧૩) વિદ્યા માણસને શું આપે છે ?

(13) What does knowledge give to the men ?

- (A) સંપત્તિ
- (B) લાભ
- (C) વિનય
- (D) યશ

(૧૪) કોના વિના ભાગ્ય સિદ્ધ થતું નથી ?

(14) Without whom the destiny does not achieve ?

- (A) ધન
- (B) વિદ્યા
- (C) પુરુષાર્થ
- (D) ધર્મ

(૧૫) શેનાથી જગતમાં કાર્યો સિદ્ધ થાય છે ?

(15) By which thing acts can be fulfilled in the world ?

- (A) સંપત્તિથી
- (B) જ્ઞાનથી
- (C) ઉદ્યમથી
- (D) ભાગ્યથી

(૧૬) સુખ અને દુઃખ કોને આભારી છે ?

(16) On which thing happiness and trouble are depended ?

- (A) રાજા
- (B) નસીબ
- (C) માતા-પિતા
- (D) પ્રભુ

(૧૭) હિતોપદેશની શૈલી _____ છે.

(17) The style of Hitopadesh is _____.

- (A) પાંચાલી
- (B) વૈદર્ભી
- (C) ગૌડી
- (D) લાટી

(૧૮) હિતોપદેશમાં મોટાભાગના શ્લોકો કયાં છંદમાં છે ?

(18) Most of the verses in Hitopdesha are in which metre ?

- (A) અનુષ્ટુપ
- (B) વસંતતિલકા
- (C) વંશસ્થ
- (D) શિખરિણી

(૧૯) હિતોપદેશ કોનો વારસગ્રંથ છે ?

(19) Hitopadesha is an inherited work from the source book _____ ?

- (A) બૃહત્કથા
- (B) કથાસરિત્સાગર
- (C) જાતકકથા
- (D) પંચતંત્ર

(૨૦) ચાંદ્રાયણ વ્રત કોણે કર્યું હતું ?

(20) Who had performed a religious vow Chāndrāyana ?

- (A) ગાંધે
- (B) બિલાડાએ
- (C) વાઘે
- (D) શિયાળે

- ૨ સાહિત્યકૃતિ તરીકે 'હિતોપદેશ' નું મૂલ્યાંકન કરો. ૧૦
 2 Evaluate the 'Hitopadesh' as a work of literary art. 10

અથવા / OR

- ૨ પંડિત નારાયણ ભટ્ટની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૦
 2 Detail discuss of style of Pandit Narayan Bhatt. 10

- ૩ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. ૧૦
 3 Write a critical note on the origin and development of the fable literature. 10

અથવા / OR

- ૩ કર્પૂરતિલક હાથીની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૦
 3 The concept of the story of કર્પૂરતિલકહસ્તિ:. 10

- ૪ (અ) નીચેના ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : (કોઈપણ બે) ૧૦
 4 (A) Translate following paragraph : (any two) 10

(૧) અસ્તિ મોદાવરીતીરે વિશાલઃ શાલ્મલીતરુઃ । તત્ર નાનાદિગ્દેશાદાગત્ય રાત્રૌ પક્ષિણૌ નિવસન્તિ । અથ કદાચિદવસન્નાયાં રાત્રાવસ્તા-ચલચૂડાવલમ્બિની ભગવતિ કુમુદિનીનાયકે ચન્દ્રમસિ લઘુપતનકનામા વાયસઃ પ્રબુદ્ધઃ કૃતાન્તમિવ દ્વિતીયમાયાન્તં વ્યાધમપશ્યત્ । તમવલોક્યાચિન્તયત્ – અથ પ્રાતરેવાનિષ્ટદર્શનં જાતમ્ । ન જાને કિમનભિમતં દર્શયિષ્યતિ । ઇત્યુક્ત્વા તદનુસરણ ક્રમેણ વ્યાકુલશ્ચલિતઃ ।

(૨) ગૃધ્રોઽવદત્ – માર્જારો હિ માંસરુચિઃ । પક્ષિશાવકાશ્ચાત્ર નિવસન્તિ । તેનાહમેવં બ્રવીમિ । તથૃત્વા માર્જારો ભૂમિં સ્પૃષ્ટ્વા કર્ણો સ્મૃશતિ । બ્રૂતે ચ – મયા ધર્મશાસ્ત્ર શ્રુત્વા વીતરાગેણેદં દુષ્કરં વ્રતં ચાન્દ્રાયણમધ્યવસિતમ્ । પરસ્પવિવદમાનાનામપિ ધર્મશાસ્ત્રાણામ્ ‘અહિંસા પરમો ધર્મઃ’ ઇત્યત્રૈકમત્યમ્ । યતઃ –

સર્વહિંસાનિવૃત્તા યે નરાઃ સર્વસહાશ્ચ યે ।

સર્વસ્યાશ્રયભૂતાશ્ચ તે નરાઃ સ્વર્ગગામિનઃ ॥

(૩) અસ્તિ ભાગીરથીતીરે ગૃધ્રકૂટનામ્નિ પર્વતે મહાન્ પર્કટીવૃક્ષઃ । તસ્ય કોટરે દૈવદુર્વિપાકાત્ ગલિતનખનયનો જરદ્ગવનામા ગૃધ્રઃ નિવસતિ । અથ કૃપયા તજ્જીવનાય તદ્વૃક્ષવાસિનઃ પક્ષિણઃ સ્વાહારાત્ કિશ્ચિત્ કિશ્ચિત્ ઉદ્ધૃત્ય દદતિ, તેનાસૌ જીવતિ । અથ કદાચિત્ દીર્ઘકર્ણનામા માર્જારાઃ પક્ષિશાવકાન્ ભક્ષયિતું તત્રાગતઃ । તતસ્તમાયાન્તં દૃષ્ટ્વા પક્ષિશાવકૈર્ભયાર્તેઃ કોલાહલઃ કૃતઃ । તચ્છૃત્વા જરદ્ગવેનોક્તમ્ – કોઽયમાયાતિ । દીર્ઘકર્ણો ગૃધ્રમવલોક્ય સભયમાહ – હા હતોઽસ્મિ ॥

- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભ સહિત સમજાવો : ૬
- (B) Explain with reference to the context (any two) 6
- (૧) લિખિતમપિ લલાટે પ્રોજ્ઞિતું કઃ સમર્થઃ ।
- (૨) ષડેતે દુઃખભાગિનઃ ।
- (૩) અકસ્માદાગન્તુના સહ મૈત્રી ન યુક્તા ।
- (૪) અહો નિર્ધનતા સર્વાપદામાસ્પદમ્ ।
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short notes on any two of the following : 14
- (૧) સંહતિઃ કાર્યસાધિકા ।
- (૨) ચિત્રગ્રીવકપોતયોઃ કથા ।
- (૩) મૃગશૃગાલયોઃ કથા ।
- (૪) સુપુત્રઃ અને કુપુત્રઃ.
- (4) સુપુત્રઃ and કુપુત્રઃ.
-